Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. – Вип. 386. Романо-слов'янський дискурс. – Чернівці: Рута, 2008. – 140 с.

У збірнику висвітлюються граматичні, семантичні та прагматичні особливості функціонування мовних одиниць у романських мовах через їх системне порівняння з іншими мовами, а також розглядається питання деяких фольклорних аспектів функціонування румунської мови на терені Північної Буковини.

Розрахований на філологів-романістів, науковців, аспірантів, викладачів старших класів шкіл і гімназій.

Редколегія виспуску:

Попович Михайло Михайлович, доктор філол. наук, професор, завідувач кафедри французької мови ЧНУ (науковий редактор)

Скаб Мар'ян Стефанович, доктор філол. наук, професор, завідувач кафедри історії та культури української мови ЧНУ (науковий редактор)

Гладка Валентина Анатоліївна, кандидат філол. наук, доцент кафедри французької мови ЧНУ (відповідальний секретар)

***Бурбело Валентина Броніславівна*,** доктор філол. наук, професор кафедри французької філології Київського національного університету імені Т.Шевченка

Бабич Надія Денисівна, кандидат філол. наук, професор кафедри історії та культури української мови ЧНУ

Бунчук Борис Іванович, доктор філол. наук, професор, декан філологічного факультету ЧНУ

Гуйванюк Ніна Василівна, доктор філол. наук, професор, завідувач кафедри сучасної української мови ЧНУ

Жерновей Георгій Якович, кандидат філол. наук, доцент, завідувач кафедри румунської та класичної філології ЧНУ

Нямцу Анатолій Євгенович, доктор філол. наук, професор, завідувач кафедри слов'янської філології та порівняльного літературознавства ЧНУ

***Помірко Роман Семенович*,** доктор філол. наук, професор, завідувач кафедри французької філології Львівського національного університету імені І.Франка

Сенів Михайло Григорович, доктор філол. наук, професор, завідувач кафедри зарубіжної літератури та класичного мовознавства Донецького національного університету

Смущинська Ірина Вікторівна, доктор філол. наук, професор кафедри французької філології Київського національного університету імені Т.Шевченка

Чередниченко Олександр Іванович, доктор філол. наук, професор, завідувач кафедри теорії та практики перекладу з романських мов імені М.Зерова Київського національного університету імені Т.Шевченка

Друкується за ухвалою вченої ради

Чернівецького національного університету імені Ю.Федьковича

Свідоцтво міністерства України у справах преси та інформації
№ 2158 серії КВ від 21.08.1996

Адреса редколегії випуску
"Романо-слов'янський дискурс":
Кафедра французької мови,
вул. Коцюбинського, 2,
м. Чернівці,
58012 Україна

© Видавництво "Рута" Чернівецького національного університету, 2007

УДК: 82-343.09(4)“19” © 2008 **Якубовська Н.О. (Чернівці)**

БАГАТОРІВНЕВА ОРГАНІЗАЦІЯ СЮЖЕТУ “ОДІССЕЇ” У РОМАНІ Л.МАЛЕРБА “ІТАКА НАЗАВЖДИ”

Аналізуються особливості сюжетно-образної трансформації мотивів гомерівської “Одіссеї” на матеріалі роману Л.Малерба “Ітака назавжди”. Основна увага приділяється перенесенню розповідного акценту із зовнішнього подієвого плану у внутрішній світ персонажів, що спричиняє релятивізм їх морально-психологічних характеристик. Автор статті приходить до висновку, що зміщення оповідного центру надає широкі можливості для інтерпретації традиційного образу та осучаснення ідейного наповнення протосюжету.

Ключові слова: *Одіссей, Пенелопа, міф, традиційний сюжет, традиційний образ.*

Уже в античну епоху гомерівські поеми зумовили створення традиції, яка базувалася на активній рецептивній трансформації їхнього матеріалу на різних формально-змістових рівнях. Звернення давньогрецьких і римських авторів до “Одіссеї” було багатоплановим і проявлялося перш за все у створенні продовжень, дописувань, “вивертань” загальновідомого сюжетно-образного матеріалу, в новому трактуванні конфліктів і колізій поеми. Наступні культурно-історичні епохи не лише канонізували античний спадок, але й активно переосмислювали і осучаснювали традиційні структури, пристосовували їх до потреб свого соціально-культурного життя. Література XX ст. демонструє суперечливу формально-змістову амплітуду використання сюжетно-образного матеріалу гомерівських поем, а також його різний трансформаційний діапазон. У романі італійського письменника Л. Малерба “Ітака назавжди” використовується прийом зміни оповідного центру. Такий авторський хід “провокує формування цілком іншої системи мотивувань загальновідомих сюжетних ходів і конфліктів” [8: 103], надає їм оригінального значення і звучання.

Сюжетною основою твору є остання частина “Одіссеї” – повернення Одіссея на Ітаку та розправа з женихами. У постскриптумі Л.Малерба вказує на характер інтерпретації роману, який полягає у “переписуванні” історії Одіссея і Пенелопи. Загалом сюжет фінального епізоду “Одіссеї” не зазнає змін, а “передается другими словами” [5: 442]. Головний герой повертається на Ітаку під виглядом жебрака і, заручившись підтримкою сина та вірного свинопаса Евмея, визволяє своє царство і дружину від надокучливих женихів. Нове перетлумачення загальновідомої поеми підказала авторові дружина: “Пенелопа, – сказала Анна, – поняла, что под маской нищего скрывается Одиссей, но какое-то время она делала вид, будто не узнает его, чтобы наказать мужа за любовные приключения на пути с войны, но главное – за его недоверие, ведь он открылся не перед ней, а перед Телемахом и старой няней Эвриклеей. Короче говоря, это история любви, ревности и супружеских хитростей, которую надо интерпретировать по-новому и переписать для современного читателя” [5: 442]. А.Нямцу відзначає, що на певному етапі “для більшості жіночих образів в міфах характерні покора волі богів, сумирність і визнання своєї “неповноцінності” у порівнянні з чоловіками” [6: 121]. Але у новому трактуванні давньогрецької поеми образ Пенелопи змінюється відповідно до сучасного уявлення про духовний світ жінки. Таким чином, переосмислення “Одіссеї” у романі базується на опозиції “жінка – чоловік” [7: 37], точніше “дружина – чоловік”.

Зміна оповідного центру провокує створення нових поведінкових характеристик персонажів. У романі Л.Малерба саме сумнів і недовіра штовхають Одіссея до приховування справжнього імені. Розповідаючи про зустріч Евмея з господарем, письменник дещо відступає від гомерівського сюжету, це стосується того фрагменту, у якому свинопас не впізнає Одіссея. Проте, як і в романі Е.Юнсона “Прибій і береги”, Одіссея впізнають і Пенелопа, і Евріклея. Пенелопа сучасного автора, як і цариця шведського письменника, свідомо приховує цей факт. Якщо за удаваним невпізнанням юнсонівської героїні стоїть бажання позбутися чужої через стільки років розлуки людини, то Пенелопа роману “Ітака назавжди”, приймаючи гру Одіссея, намагається покарати його за образу й недовіру, яка виявляється у небажанні чоловіка відкритися їй. Тому сюжет роману розгортається за моделлю гри [3: 40; 9: 15].

Слід відмітити, що автор акцентує увагу на тому, що він поставив перед собою завдання “показать не только общепризнанное хитроумие Одиссея, но и его эмоциональную возбудимость, а также хитрость и гордость Пенелопы” [5: 442]. Одіссей вважає себе хитромудрим і мужнім [5: 329], хоча Пенелопа характеризує його брехуном, недовірливим і занадто допитливим. У

свою чергу спогади головного героя про добродушну і тендітну дружину також не відповідають дійсності. На думку Л.Малерба: "характер этой женщины (Пенелопы – Н.Я.) куда менее пассивен, чем явствует из поверхностного прочтения "Одиссеи"; в нашем сознании закрепилось ошибочное и несколько расплывчатое представление об этом замечательном романтическом персонаже" [5: 442]. Нова героїня приймає активну участь у розвитку традиційного сюжету. Одіссей, який живе спогадами про колишню Пенелопу, недооцінює кмітливість своєї дружини, яка свідомо мстить за підозри і тривалу відсутність чоловіка.

Хитромудрий Одіссей, як стверджує Пенелопа, вважає всіх ближніх наївними і "с тем же упорством, которое ему помогает избежать многих опасностей, он ищет повсюду все новые трудности, а не найдя их, создает сам, словно ему постоянно надо испытывать свою доблесть и ум" [5: 364]. Головні герої своїми дошкульними репліками розпалюють ревнощі один одного. І коли після розправи над женихами Пенелопа опиняється перед необхідністю визнати у незнайомці Одіссея, вона знаходить тисячу причин, щоб не зробити цього. Почуття враженої гордині Пенелопи і прагнення до помсти за довготривалу самотність штовхають жінку до руйнування власного щастя.

У романі Л.Малерба мотив впізнавання Одіссея по шраму перетворюється на своєрідний фарс, який трансформує домінантні фрагменти твору. Герой повинен постійно підтверджувати те, що він справді є Одіссеєм. Проте, як і в гомерівському варіанті, персонажів роману чекає оптимістична кінцівка – нове щасливе подружнє життя. Але письменник не забуває пророцтво Тиресія про подальшу подорож Одіссея, яка закінчується смертю героя. У романі воно лунає з уст Пенелопи як побоювання, якому ледве не судилося здійснитися.

Роман перетворюється на своєрідну казку зі щасливим кінцем, яка пояснює виникнення гомерівської "Одіссеї". За пропозицією Пенелопи, разом із співцем Терпіадом Одіссей пише справжню історію Троянської війни і своїх пригод. Таке дописування класичної поеми Л.Малерба виправдовує словами: "Кто лучше, чем такой фантазер, как Одиссей, мог рассказать все эти истории о войне, о приключениях и о любви? Разве не служат тому его приключения во дворце Алкиноя?" [5: 442-443]. На підтвердження цієї думки письменник згадує анонімний текст IV ст. до н. е "Certame", в якому авторство "Іліади" і "Одіссеї" приписується сину Телемаха, який ніби-то переказав історію батька [5: 443].

Щодо висвітлення причин Троянської війни (див. також: Ж.Жіроду "Троянської війни не буде", Ф.Фюман "Привиди"), то Л.Малерба дотримується лікофронівської традиції: невірна дружина Менелая Гелена добровільно втікає з троянцем Парисом, стаючи нещастям для обох народів. Але, як зазначає Одіссей: "Память обманчива, а история лжива, потому что люди хотят помнить и слушать сказки, а не суровую простую правду" [5: 325]. Тим самим італійський письменник заперечує "гомерівську справедливість" збройного конфлікту між приниженими героями, які борються за відновлення своїх прав із троянцями. Так, Л.Малерба натякає на інші причини походу, серед яких найочевиднішими є економічні чинники. Негативно оцінює спартанську красуню й Пенелопа, називаючи її перелюбницею, яку Одіссей "предусмотрительно не взял в жены" [5: 332]. Характеризуючи Пенелопу, автор згадує одну із версій, за якою до одруження з Менелаєм Гелена була дружиною Тезея [12: 179].

Інші дописані автором епізоди з міфу про Троянську війну вводяться Одіссеєм для власного возвеличення. Цар Ітаки розповідає про свою винахідливість у викритті переодягненого в жінку Ахілла, який ховався від участі у війні. Проте до тлумачення цього епізоду герой підходить із притаманною йому практичністю: "…Ахилл тысячу раз был прав, спрятавшись у Ликомеда, потому что в Трое его убили" [5: 337]. Розповідаючи про небажання самого Одіссея брати участь у війні, окрім згадки про відомий епізод із удаваним божевіллям, автор вустами Пенелопи говорить і про придуманий нею інший спосіб втримати чоловіка – пропозицію перебити руку або ногу сокирою. Таким чином, ініціатива героїні ще раз підтверджує думку автора про справжнє кохання ітакійського подружжя.

Цікавою є багаторівнева формально-змістова організація роману Л.Малерба, який за структурною побудовою займає проміжне місце між "Щоденником Пенелопи" К.Варналіса та "Прибоєм і берегами" Е.Юнсона. Як і роман шведського письменника, "Ітака назавжди" побудована за принципом своєрідного діалогу, структурним принципом якого є почергове розташування глав, у яких оповідь ведеться від імені Одіссея і Пенелопи. Але у шведського письменника глави доповнюють одна одну і потрібні для розвитку сюжету, тоді як роман Л.Малерба можна читати у трьох версіях: а) лише глави під назвою "Одіссей"; б) лише глави

під назвою “Пенелопа”, або в) увесь твір.

Спільною рисою “Ітаки назавжди” та “Щоденника Пенелопи” є те, що структурно роман Л.Малерба можна умовно розподілити на два “щоденники” – Пенелопи і Одіссея. У такому контексті автори займають нейтральну позицію, а події висвітлюються зі слів головних героїв, які оцінюють їх принципово по-різному. Спосіб викладу перипетій твору від першої особи, характерний для щоденнику, дозволяє автору розкрити внутрішні переживання героїв і їх ставлення до того, що відбувається: “Оповіді пояснюють нам як саме протагоністи інтерпретують речі, яке саме значення вони для них мають” [1: 55].

Переосмислення сучасним письменником змістової основи гомерівської поеми будується на синтезі традиційного і нового. Судячи з фабульної тотожності, можна стверджувати, що “Ітака назавжди”, як і “Одіссея”, – твір про повернення Одіссея додому або про покарання гордині женихів [див.: 11: 3]. Але на відміну від багатьох письменників, які акцентували увагу на антивоєнному звучанні традиційного сюжету, в епізодах Л.Малерба, в яких згадується Троянська війна, тема осуду збройного конфлікту не є домінантною і сприймається як данина традиції. Одіссей дає підкреслено суперечливу характеристику Троянської війни. Про зруйнування Трої він говорить як про жорстокість і насильство: “Я говорю “победа”, но не уверен, можно ли назвать этим словом уничтожение города и творившиеся у его стен жестокости, о которых я сам столько рассказывал на долгом обратном пути, представляя их славными подвигами” [5: 325]. Проте цар Ітаки висловлює й іншу думку: “Но, убеждая себя, что годы Троянской войны были очень долгими, я кривлю душой, потому что они-то как раз промелькнули в моей жизни особенно быстро. Мучительные и все же счастливые годы” [5: 324]. Одіссей знає загальновідому істину, що війна це завжди погано, але завдяки їй він прославився і став героєм, а це має для нього принципове значення. У цьому контексті слід зазначити особливе іронічне звучання спогадів про Троянську війну, яка, як зазначають герої, дуже скоро зітреться з пам’яті нащадків.

За винятком деяких другорядних персонажів, образна система роману Л.Малерба майже повністю відповідає гомерівській. Так, у свинопаса Евмея з’являється дочка Галатея (як у романі Є.Анджеєвського “Ніхто” прийомний син), а придворний співець ітакійського палацу носить ім’я не Фемія, а Терпіада. Головними героями “Ітаки назавжди” виступають Одіссей та Пенелопа, яких відрізняє від гомерівських персонажів суттєва психологізація характерів. На відміну від літературних тенденцій до позбавлення стосунків Одіссея і Пенелопи ореолу кохання, Л.Малерба підтримує гомерівську традицію. Головні герої щиро кохають один одного і з нетерпінням чекають зустрічі. Але почуття, які мали б допомогти їм у відновленні стосунків, стають їм лише на заваді.

Тривалу відсутність чоловіка Пенелопа, як любляча дружина, намагається виправдати волею богів, відкидаючи думки про зраду, які постійно тривожать її. Письменник залучає пізніші версії про можливе кохання феакської царівни Навзікаї та Одіссея. Ця інформація доходить до Пенелопи у вигляді чуток. Не забуває автор і про використання дантівської концепції Одіссея як невтомного мандрівника, що прагне до пізнання [2: 248]. Іншою можливою причиною названо марнославство і гординю, розпалені військовим досвідом та прагнення слави (подібними рисами Одіссей наділений також у романі Є.Анджеєвського “Ніхто”). У характеристиці головного героя звучить твердження про те, що Одіссей є новим типом героя, що стоїть на вищому від героїв “Іліади” щаблі розвитку [10: 53]. Його вирізняє насамперед інтелект, а не сила: “Одиссей любил военные хитрости и всегда говорил, что в новых войнах победу будут приносить не грубая сила, а главным образом точный расчет и хитрость. Он даже говорил, что эпохе меча и лука пришел конец и на смену ей приходит эпоха чисел и слов” [5: 336].

Головним каталізатором розвитку сюжету у Л.Малерба є сумнів. Одіссей боїться негативної реакції рідних на своє повернення і сумнівається у вірності дружини: “Какие чувства могут они испытывать ко мне, мужу и отцу, на столько лет покинувшему родину и семью?” [5: 326]. У свою чергу Пенелопа сумнівається у вірності чоловіка і побоюється, що тривала відсутність Одіссея спричинена небажанням повернутися додому: “Слишком затянулось твое отсутствие, мой любимый супруг, и я молю богов о том, чтобы любовь моя не обернулась горькой обидой, так неоправданно долгое твое отсутствие” [5: 327]. Щоб випробувати один одного, герої починають власну гру, яка лише провокує та підсилює непорозуміння. Опинившись у вирі власних інтриг, Пенелопа страждає, відчуває амбівалентні почуття: “Бедный Одиссей, как я ненавижу тебя и как люблю несмотря ни на что, даже в этих грязных нищенских лохмотьях!” [5: 365]. Одіссей також переживає суперечливі

почуття, які коливаються від звинувачень у зраді до запаморочливого почуття кохання, що виникає у нього при появі Пенелопи. Водночас славний герой визнає свою безпорадність: “Я сумел найти защиту от воды и огня, от железа и других металлов, от камней, болезней, от зверей и одноглазых чудовищ, от птиц, сирен и завистливых богов, но не знаю, как защититься от Пенелопы” [5: 369]. Він не може усвідомити, що хтось виявився хитрішим від нього і обманув найхитромудрішого героя Еллади.

Ситуація гри, запропонована автором, змінює гомерівські характеристики головного героя. Епічний Одіссей, який на думку А.Лосєва, є цілковитою пригодою, авантюрою, спритністю, хитрість якого доведена до фантастичної самонасолоди [4: 252], опиняється у романі Л.Малерба у стані розгубленості: “Я явился сюда со страстным желанием отвоевать свою Итаку и испытать верность Пенелопы. А теперь растерян и сбит с толку, словно и впрямь превратился в нищего, роль которого я разыгрывал, чужеземца, который ничего не может понять” [5: 372]. Він не контролює ситуації і з переможця перетворюється на переможеного. Водночас у зображенні Пенелопи автор зберігає деякі традиційні риси героїні. Після повернення чоловіка вона така ж молода і безмежно закохана. Проте Л.Малерба звертає увагу на гомерівський епітет Пенелопи “розумна” і активно розробляє саме цю характеристику героїні. Сучасна Пенелопа наділена прагматичним способом мислення Одіссея, направленим на те, щоб “перехитрити інших або замислювати проти них лихе” [10: 55]. Своєю грою Пенелопа не лише примушує Одіссея усвідомити біль очікувань, а й перехитрює “хитромудрого чоловіка”, заставляючи повірити його у свою байдужість.

Таким чином, перенесення оповідного акценту роману у внутрішній світ героїв спричиняє значну смислову трансформацію гомерівського сюжету. В той же час багаторівнева організація тексту і мотив гри, який є рушієм розвитку подій, визначають зміни характерів головних персонажів, їх індивідуалістичну надмірність.

Література

1. Андрієвська В. В. Категорія оповіді в культурній психології Джерома Брунера // Психологічна герменевтика. Актуальні проблеми психології. Т.2. Вип. 1. – К.: Нора-прінт, 2001. – С. 52-62.
2. Грабарь-Пассек М. Античные сюжеты и формы в западноевропейской литературе. – М.: Наука, 1966. – 320 с.
3. История зарубежной литературы XX века: Учеб. / Под ред. Л.Г.Михайловой и Я.Н.Засурского. – Л.: ТК Велби, 2003. – 544 с.
4. Лосев А. Ф. Гомер. – М.: Учпедгиз, 1960. – 350 с.
5. Малерба Л. Итака навсегда // Малерба Л. Змея: Сб. романов. – М.: Махаон, 2003. – С. 321-443.
6. Нямцу А. Е. Легендарно-мифологические структуры в славянских и западноевропейских литературах: Учебное пособие. – Черновцы: Рута, 2001. – 208 с.
7. Нямцу А. Основы теории традиционных сюжетов. – Черновцы: Рута, 2003. – 80 с.
8. Нямцу А. Поэтика традиционных сюжетов. – Черновцы: Рута, 1999. – 176 с.
9. Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму: Літературознавчі студії. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1998. – 296 с.
10. Тамм Э. О некоторых особенностях образа Одиссея как эпического героя // Ученые записки Тартусского гос. унив-та. Вып. 357. Труды по романо-германской филологии. – Тарту: Изд-во Тартусского ун-та, 1975. – С. 50-57.
11. Ярхо В. Н. Вина и ответственность в гомеровском эпосе // Вестник древней истории. – 1962. – №2. – С. 3-26.
12. Grimal P. Dictionnaire de la mythologie gricque et romaine. – P. :Presses Universitaire de France, 1958. – 578 p.

SUMMARY

In the article peculiarities of plot and character transformation of Homeric “Odyssey” motives on material of L.Malerba's novel “Itaka forever” are analyzed. The main attention is given to transferring of narrative accent with external narrative plan in private world of characters, that leads to relativism of their moral and psychological characteristics. The author of the article comes to the conclusion, that displacement of the narrative center gives ample opportunities for interpretation of traditional image and ideological modernization of protoplot filling .

Key words: *Odysseus, Penelope, myth, traditional plot, traditional hero.*

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

1. **Бабич Надія**, к.філол.н., професор кафедри історії та культури української мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
2. **Бичкова Тетяна**, к.філол.н., асистент кафедри історії та культури української мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
3. **Бостан Лора**, к.філол.н., доцент кафедри румунської та класичної філології, Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
4. **Бурбело Валентина**, д.філол.н., професор кафедри французької філології Київського національного університету ім. Т.Шевченка
5. **Вацеба Роман**, к.філол.н., доцент, кафедри французької мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
6. **Вринчану Фелічія**, к.філол.н., асистент кафедри румунської та класичної філології Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
7. **Гладка Валентина**, к.філол.н., доцент кафедри французької мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
8. **Говорова Олександра,** асистент кафедри французької мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
9. **Жерновей Георгій**, к.філол.н., доцент, завідувач кафедри румунської мови та класичної філології Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
10. **Князєва Діна**, к.філол.н., доцент кафедри французької мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
11. **Ковтанюк Марина**, к.філол.н., доцент кафедри французької мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
12. **Ковтун Альбіна,** к.філол.н., асистент кафедри історії та культури української мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
13. **Корбозерова Ніна,** д.філол.н., професор, завідувач кафедри іспанської та італійської філології Київського національного університету ім.Т.Шевченка
14. **Матвєєва Олена**, асистент кафедри французької мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
15. **Мінкін Лев**, д.філол.н., професор, завідувач кафедри романської філології Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С.Сковороди
16. **Назаревич Галина**, асистент кафедри французької мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
17. **Попович Михайло**, д.філол.н., професор, завідувач кафедри французької мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
18. **Рульова Наталія**, к.філол.н., доцент кафедри історії та культури української мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
19. **Руснак Діана**, асистент кафедри французької мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
20. **Свердан Тетяна**, к.філол.н., доцент кафедри історії та культури української мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
21. **Смущинська Ірина**, д.філол.н., професор кафедри французької філології Київського національного університету ім. Т.Шевченка
22. **Тодощук Вероніка**, к.філол.н., асистент кафедри румунської та класичної філології Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
23. **Фоміна Галина,** аспірант, викладач кафедри німецької мови Кам'янець-Подільського державного університету
24. **Якубовська Наталя,** к.філол.н., доцент кафедри французької мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
25. **Якуб'як Маркіян**, к.філол.н., доцент, завідувач кафедри іноземних мов Львівської Академії мистецтв

ЗМІСТ

Загальні проблеми романського мовознавства

КОРБОЗЕРОВА Н.М. Еволюційні зміни в лінгвістиці
МИНКИН Л.М. Языковой знак в когнитивно-дискурсной интерпретации

Лексико-граматична семантика

ПОПОВИЧ М.М. Розвиток граматичного вчення про категорію детермінованості / недетермінованості іменника у французькій лінгвістиці

ВАЦЕБА Р.В. Місце детермінатива в системі службових класів слів французької мови

ГЛАДКА В.А. Синтактико-прагматичний аспект функціонування мовних одиниць у французькій мові (на матеріалі відносних займенників)

КНЯЗЕВА Д.А. Эволюция подчинительных союзов цели во французском и румынском языках

КОВТАНЮК М.Р. Дослідження лексико-семантичного ізоморфізму запозичень

НАЗАРЕВИЧ Г.Я. Суб'єкт як центральний елемент мовного антропоцентризму

Лінгвістика тексту. Лінгвостилістика

BURBELO V. Le locuteur épique: une instance discursive dans la perspective typologique et diachronique

СМУЩИНСЬКА І.В. La théorie des figures comme partie intégrante de la stylistique contemporaine

ГОВОРОВА О.Г. Особливості художнього часу та інші стилістичні фігури як функціонально-стилістичні маркери франкомовного автобіографічного дискурсу XX століття (на прикладі роману Наталі Саррот "Дитинство")

МАТВЄЄВА О.О. Наукова полеміка щодо співвідношення понять тексту та дискурсу

ФОМІНА Г.В. "Дегероїзація" традиційного образу в п'єсі Ф.Дюрренматта "Геркулес і Авгієві конюшні**"**

ЯКУБОВСЬКА Н.О**.** Багаторівнева організація сюжету "Одіссеї" у романі Л.Малерба "Ітака назавжди"

ЯКУБЯК М.В. Лінгвістика наукового тексту та переклад

Сучасні проблеми та перспективи дослідження слов'янських мов

БАБИЧ Н.Д. Українсько-румунські фразеологічні характеристики людини

БИЧКОВА Т.С. Особливості функціонування числівників у західноукраїнських рукописних апокрифічних збірниках XVII – XVIII ст. (фонетико-морфологічний аспект)

КОВТУН А.А. Реалізація образотворчих можливостей лексеми *Бог* українськими прозаїками XX століття

РУЛЬОВА Н.І. Прізвища західного Поділля, утворені за допомогою власне патронімних формантів

СВЕРДАН Т.П. Усічення фразеологізмів як джерело словотворення

Сучасні проблеми та перспективи дослідження румунської мови та літератури

БОСТАН Л.О. З історії художнього перекладу на Буковині

ВРИНЧАНУ Ф. Aspecte ale concretizării formei raportului de coordonare în limba română

ЖЕРНОВЕЙ Г.Я. Функціонально-генетичне поле лексики субстрату в репрезентативних словниках романських мов

ТОДОЩУК В.Г. Hurmuzăcheştii – o familie de intelectuali

Проблеми методики викладання іноземних мов

РУСНАК Д.А. Формування граматичних знань французької мови у студентів-філологів ІІ курсу в контексті когнітивного підходу до навчання

Наукове видання

Науковий вісник Чернівецького університету

Збірник наукових праць

Випуск 386

РОМАНО-СЛОВ'ЯНСЬКИЙ ДИСКУРС

Літературний редактор *Колодій О.В.*

Комп'ютерний набір і верстка *Гладка В.А.*